

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PRĪTA PIKAMĒES [PRIIT PIKAMĀE]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 14. maijā¹

Lieta C-235/19

***United Biscuits (Pensions Trustees) Limited,
United Biscuits Pension Investments Limited***
pret
Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs

(*Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu departaments), Apvienotā Karaliste) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Pievienotās vērtības nodoklis (PVN) – Direktīva 2006/112/EK – 135. panta 1. punkta a) apakšpunkts – Apdrošināšanas darījumu atbrīvojums no nodokļa – Pensiju fona pārvaldības pakalpojumi, ko pilnvarotajam sniedz ieguldījumu pārvaldītāji – Arodpensiju shēma – Agrākā valsts nodokļu prakse, saskaņā ar kuru tiek nošķirti subjekti, kam finanšu uzraudzības iestādes ir izsniegušas licenci apdrošināšanas darbību veikšanai, un subjekti, kam nav šādas licences

1. Šī lieta, ko izskata *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu departaments), Apvienotā Karaliste) un kas ir ierosināta starp sabiedrības *United Biscuits (UK) Ltd* arodpensiju shēmas pilnvarotajiem un *Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs* (Apvienotās Karalistes Ieņēmumu un muitas dienests), attiecas uz ieguldījumu pārvaldības pakalpojumu kvalifikāciju šīs sabiedrības arodpensiju shēmas administrēšanas nolūkā, lai piemērotu PVN.

2. Prasītājas pamatlietā, *United Biscuits (Pension Trustees) Ltd* un *UB Pension Investments Ltd*, ir attiecīgi, pirmkārt, arodpensiju shēmas, kas ieviesta attiecībā uz sabiedrības *United Biscuits (UK)* darbiniekiem, pilnvarotā un, otrkārt, *UB Pension Investment Fund*, kas ir bijušais šīs sabiedrības kolektīvo ieguldījumu fonds, kurā laikposmā no 1989. gada līdz 2006. gadam tika ieguldīti pensiju shēmas aktīvi, pilnvarotā.

3. Šajā lietā tiek uzdots jautājums, vai ieguldījumu pārvaldības pakalpojumi, kas sniegti šai arodpensiju sistēmai, var tikt kvalificēti kā “apdrošināšanas darījums” Sestās direktīvas 77/388/EEK² (turpmāk tekstā – “Sestā direktīva”) 13. panta B daļas a) punkta un Direktīvas 2006/112/EK³ 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un tādējādi ir atbrīvoti no PVN.

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² Padomes Sestā direktīva (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze (OV1977, L 145, 1. lpp.).

³ Padomes Direktīva (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV 2006, L 347, 1. lpp.).

I. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

1. PVN tiesiskais regulējums

4. Saskaņā ar Direktīvas 2006/112 2. panta 1. punkta c) apakšpunktu PVN uzliek “pakalpojumu sniegšanai, ko par atlīdzību kādā dalībvalsts teritorijā veic nodokļa maksātājs, kas rīkojas kā tāds”.

5. Šī tiesību norma atbilst Sestās direktīvas 2. panta 1. punktam, kas bija piemērojams līdz 2006. gada 31. decembrim.

6. Direktīvas 2006/112 131. pantā, kas ir ietverts šīs direktīvas IX sadaļas “Atbrīvojumi” 1. nodaļā “Vispārīgi noteikumi”, kurā identiski ir pārņemts Sestās direktīvas 15. panta pirmais teikums, ir noteikts:

“Šīs sadaļas 2. līdz 9. nodaļā paredzētos atbrīvojumus, neskarot citus Kopienas noteikumus, piemēro saskaņā ar noteikumiem, ko dalībvalstis pieņem, lai nodrošinātu pareizu un godīgu šo atbrīvojumu piemērošanu un lai nepieļautu nekādu iespējamu krāpšanu, izvairīšanos un ļaunprātīgu izmantošanu.”

7. Direktīvas 2006/112 IX sadaļas 3. nodaļā “Atbrīvojumi citām darbībām” ietvertā 135. panta 1. punktā ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis atbrīvo no nodokļa šādus darījumus:

“a) apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas darījumus, tostarp ar tiem saistītus pakalpojumus, ko veic apdrošināšanas mākeri un apdrošināšanas aģenti;

[..]”

8. Šī norma atbilst līdz 2006. gada 31. decembrim piemērojamās Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punktam.

2. Regulējums, kas attiecas uz apdrošināšanu

a) Pirmā nedzīvības apdrošināšanas direktīva

9. Padomes Pirmās direktīvas 73/239/EEK (1973. gada 24. jūlijs) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz uzņēmējdarbības sākšanu un veikšanu tiešās apdrošināšanas nozarē, kas nav dzīvības apdrošināšana⁴, kura grozīta ar Padomes Direktīvu 84/641/EEK (1984. gada 10. decembris)⁵ (turpmāk tekstā – “Pirmā nedzīvības apdrošināšanas direktīva”), pielikumā bija noteikts:

“A. Risku klasifikācija atbilstīgi apdrošināšanas veidiem

[..]

18. Palīdzība

4 OV 1973, L 228, 3. lpp.

5 OV 1984, L 339, 21. lpp.

Palīdzība personām, kas nonākušas grūtībās ceļojumu laikā, esot prom no mājām vai arī esot prom no pastāvīgās dzīvesvietas.”

b) *Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva*

10. Padomes Pirmās direktīvas 79/267/EEK (1979. gada 5. marts) par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz uzņēmējdarbības sākšanu un veikšanu tiešajā dzīvības apdrošināšanā⁶ [šeit un turpmāk neoficiāls tulkojums], kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/12/EK (2002. gada 5. marts)⁷ (turpmāk tekstā – “Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva”), 1. pantā bija paredzēts:

“Šī direktīva attiecas uz pašnodarbinātības uzsākšanu un veikšanu tiešās apdrošināšanas jomā, ko veic sabiedrības, kuras reģistrētas vai vēlas darboties dalībvalstīs kādā no turpmāk minētajām nozarēm:

1. Šādu veidu apdrošināšana, kas veicama uz līguma pamata:

- a) dzīvības apdrošināšana [..];
- b) mūža rentes apdrošināšana;
- c) papildu apdrošināšana, ko veic dzīvības apdrošināšanas sabiedrības [..];
- d) apdrošināšana, kāda ir Īrijā un Apvienotajā Karalistē un pazīstama kā *permanent health insurance not subject to cancellation* [neanulējama ilgtermiņa veselības apdrošināšana].

2. Šādi darījumi uz līguma pamata, ciktāl uz tiem attiecas to administratīvo iestāžu uzraudzība, kuras atbild par privātpersonu apdrošināšanas uzraudzību un ir licencētas attiecīgajā valstī:

[..]

- c) kolektīvo pensiju fondu vadība [pārvaldība], t.i., darījumi, ko attiecīgās sabiedrības veic, pārvaldot ieguldījumus, it īpaši līdzekļus no to struktūru rezervēm, kuras nodrošina maksājumus nāves vai pārdzīvošanas gadījumā vai darbības beigšanas vai darbības laika saīsināšanas gadījumā;
- d) šā punkta c) apakšpunktā norādītie darījumi, ja to apdrošināšana saistīta ar kapitāla saglabāšanu vai obligāto procentu maksājumiem;

[..].”

11. Atbilstoši Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 7. panta 2. punktam:

“Licenci izsniedz kādam no apdrošināšanas veidiem; apdrošināšanas veidu klasifikācija ir ietverta pielikumā. Licence attiecas uz visu apdrošināšanas veidu, ja vien pieteikuma iesniedzējs nevēlas to attiecināt tikai uz dažiem riskiem, uz kuriem attiecas šis apdrošināšanas veids.”

6 OV 1979, L 63, 1. lpp.

7 OV 2002, L 77, 11. lpp.

12. Minētās direktīvas 8. panta 1. punktā bija paredzēts:

“Apdrošināšanas uzņēmumiem, kas vēlas iegūt licenci, piederības dalībvalsts nosaka šādas prasības:

[..]

b) tām jāierobežo darījumi līdz tiem, ko paredz šī direktīva, un ar tiem tieši saistītām darbībām, neveicot nekādu citādu komercdarbību.”

13. Šīs pašas direktīvas pielikumā bija ietverts saraksts “Apdrošināšanas veidu klasifikācija”, kura VII punktā bija minēta “direktīvas 1. panta 2. punkta c) un d) apakšpunktā minēto kolektīvo pensiju fondu pārvaldība”.

14. Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2002/83/EK (2002. gada 5. novembris) par dzīvības apdrošināšanu⁸ (turpmāk tekstā – “Direktīva 2002/83”). Direktīvas 2002/83 2. pantā bija pārņemti Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. pantā paredzētie noteikumi. Direktīvas 2002/83 5. panta 2. punktā bija pārņemti Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 7. panta 2. punkta noteikumi. Direktīvas 2002/83 I pielikuma nosaukums bija “Apdrošināšanas veidu klasifikācija”, un tā VII punktā bija minētas “2. panta 2. punkta c) un d) apakšpunktā minētās kolektīvo pensiju fondu pārvaldības darbības”.

15. Direktīva 2002/83 savukārt tika atcelta un aizstāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/138/EK (2009. gada 25. novembris) par uzņēmējdarbības uzsākšanu un veikšanu apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas jomā (Maksātspēja II)⁹ (turpmāk tekstā – “Otrā maksātspējas direktīva”). Pēdējās minētās 2. panta 3. punktā būtībā identiski ir pārņemts Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. panta saturs. Otrās maksātspējas direktīvas 15. panta 2. punktā ir noteikts:

“Saskaņā ar 14. pantu licenci izsniedz kādam no tiešās apdrošināšanas veidiem, kas uzskaitīti I pielikuma A daļā vai II pielikumā. Tā attiecas uz visu apdrošināšanas veidu, ja vien pieteikuma iesniedzējs nevēlas to attiecināt tikai uz dažiem riskiem, uz ko attiecas šis apdrošināšanas veids.”

16. Otrās maksātspējas direktīvas II pielikuma “Dzīvības apdrošināšanas veid[u] klasifikācija” VII punktā ir norādīta “kolektīvo pensiju fondu vadība [pārvaldība], kas minēta 2. panta 3. punkta b) apakšpunkta iii) un iv) punktā”.

B. Apvienotās Karalistes tiesības

17. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka saskaņā ar Apvienotās Karalistes tiesisko regulējumu par apdrošināšanas sabiedrību licencēm pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu sniegšana, ieskaitot ar noteiktām arodpensiju shēmām saistītus pakalpojumus, ietilpst kādā “apdrošināšanas” veidā, ja to nolīgst un sniedz apdrošināšanas darbību veicošs apdrošinātājs. Tātad uz licencētu Apvienotās Karalistes apdrošinātāju “attiecās uzraudzība, ko nodrošina administratīvās iestādes, kuras atbild par privātpersonu apdrošināšanas uzraudzību” atbilstoši Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. panta 2. punktam. Uzņēmumam, kas nav apdrošinātājs, nebija jāpieprasa licence, lai sniegtu pensiju fondu pārvaldības pakalpojumus, tostarp tos, kas saistīti ar noteiktām arodpensiju shēmām. Lai sniegtu šos pakalpojumus, uzņēmumam, kas nav apdrošinātājs, licence ir nepieciešama saskaņā ar citiem tiesību aktiem.

⁸ OV 2002, L 345, 1. lpp.

⁹ OV 2009, L 335, 1. lpp.

18. Attiecībā uz PVN par pensiju fondu pārvaldības pakalpojumiem no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka attiecīgajā laikposmā Apvienotās Karalistes nodokļu administrācija atšķirīgi piemēroja PVN atkarībā no tā, vai pakalpojumus sniedza apdrošinātāji vai uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji. Pirms 2005. gada 1. janvāra šī atšķirīgā attieksme esot izrietējusi no tiesību normām, kurās apdrošināšanas darījumu atbrīvojums no nodokļa bija paredzēts tikai tiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri bija saņēmuši licenci kā apdrošinātāji. Pēc grozījumiem tiesību aktos, kas stājās spēkā šajā datumā, nodokļu administrācija, pēc iesniedzējtiesas teiktā, turpināja ierobežot šī atbrīvojuma piemērošanu tikai attiecībā uz apdrošinātāju sniegtajiem pensiju fondu pārvaldības pakalpojumiem¹⁰, lai gan šis ierobežojums vairs neatbilda likumam.

II. Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

19. *United Biscuits Pension Fund* ir noteiktu pabalstu pensiju fonds, kurā ir apdrošināti sabiedrības *United Biscuits (UK)* darbinieki. To pārvalda pilnvarotā *United Biscuits (Pension Trustees)*. Iepriekš laikā no 1989. līdz 2006. gadam pensiju shēmas aktīvi tika ieguldīti *UB Pension Investment Fund*, kuru pārvaldīja pilnvarotā *UB Pension Investments*.

20. 2014. gada 18. martā prasītājas pamatlietā attiecīgi kā pensiju fonda un kopīgo ieguldījumu fonda pilnvarotās lūdza nodokļu administrāciju atmaksāt summas, ko pilnvarotās bija samaksājušas kā PVN ieguldījumu pārvaldītājiem saistībā ar maksām par pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu. Pieteikums attiecās uz laikposmu no 1978. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 30. septembrim.

21. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka prasītājām pamatlietā sniegtie pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi bija ieguldījumu pārvaldība viņu vārdā. Ieguldījumu pārvaldītāji neesot līgumiski vienojušies ar prasītājām pamatlietā par zaudējumu atlīdzību apdrošināšanas riska iestāšanās gadījumā.

22. Šie ieguldījumu fondu pārvaldītāji bija gan uzņēmumi, kas bija saņēmuši licenci kā apdrošinātāji saskaņā ar *Insurance Companies Act* (turpmāk tekstā – “apdrošinātāji”), gan uzņēmumi, kuriem nebija šādas licences, bet kuri bija saņēmuši finanšu uzraudzības iestādes atļauju sniegt pensiju fondu pārvaldības pakalpojumus (turpmāk tekstā – “uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji”).

23. Laikposmā no 1978. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 30. septembrim attiecībā uz pensiju fondu pārvaldības pakalpojumiem, kas tiek sniegti noteiktām arodpensiju shēmām, nodokļu administrācija nošķīra, no vienas puses, pakalpojumus, kurus snieguši apdrošinātāji, kas bija atbrīvoti no nodokļa, un, no otras puses, pakalpojumus, kurus sniedza uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji un kas nebija atbrīvoti no nodokļa¹¹.

24. Ar 2017. gada 30. novembra spriedumu *High Court of Justice (England & Wales), Chancery division* (Augstā tiesa (Anglija un Velsa), Kanclera kompetences lietu departaments, Apvienotā Karaliste) noraidīja prasītāju pamatlietā apelācijas sūdzību un tostarp nosprieda, ka pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi, kurus sniedza uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, minētajā laikposmā nebija atbrīvoti no nodokļa.

¹⁰ Prasītājas uzskata, ka šī prakse ir turpinājusies līdz 2019. gada 1. aprīlim.

¹¹ Iesniedzējtiesa precizē, ka pirms 2005. gada 1. janvāra atšķirīgā attieksme pret šiem pakalpojumiem atkarībā no tā, vai tos sniedza apdrošinātājs vai uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, izrietēja no valsts tiesību aktiem. Ar šajā datumā izdarītajiem grozījumiem tiesību aktos tika atcelts apdrošināšanas darījumu atbrīvojuma no nodokļa ierobežojums atkarībā no pakalpojumu sniedzēja statusa, jo šī atšķirīgā attieksme vairs neatbilda likumam. Tomēr pēc šiem grozījumiem valsts nodokļu iestādes faktiski turpināja veikt šādu nošķiršanu.

25. Izskatot prasītāju pamatlietā apelācijas sūdzību par šo spriedumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai saskaņā ar Savienības tiesībām pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi, kurus sniedz uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir atbrīvoti no nodokļa. Tā precizē, ka pirmās instances tiesa vēl neesot lēmusi par to, vai pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu sniegšana, kurus snieguši apdrošinātāji un uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir bijusi identiska vai pietiekami līdzīga iespējamai nodokļu neitralitātes principa piemērošanai, pieņemot, ka šis princips ir piemērojams.

26. Šādos apstākļos *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu departaments)) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai tādu pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu sniegšana, kurus prasītājām ir snieguši a) apdrošinātāji un/vai b) uzņēmumi, kas nav apdrošinātāji, ir “apdrošināšanas darījumi” Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta (iepriekš – Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punkts) izpratnē?”

III. Tiesvedība Tiesā

27. Prasītājas pamatlietā, Apvienotās Karalistes valdība, kā arī Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus.

28. 2019. gada 26. februāra tiesas sēdē tie visi sniedza mutvārdu apsvērumus.

IV. Analīze

29. Strīds ir par to, vai pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi, kurus sniedz pilnvarotie, kas nav saņēmuši licenci kā apdrošinātāji saskaņā ar valsts tiesību aktiem, var tikt kvalificēti kā “apdrošināšanas darījumi” Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punkta un Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, uz kuriem šajā ziņā attiecas atbrīvojums no PVN. Pirms veicu analīzi pēc būtības, ir jānorāda dažas ievada piezīmes par strīda priekšmetu un attiecīgo tiesību normu pamatprincipiem (A sadaļa). Turpinājumā ir jāatgādina un jāizvērtē judikatūras kritēriji attiecībā uz attiecīgā atbrīvojuma no nodokļa piemērošanas jomu (B sadaļa), lai analizētu saistību starp tiesību normām, kas attiecas uz PVN un direktīvām par apdrošināšanu (C sadaļa). Visbeidzot, ir jānorāda vienlīdzības un neitralitātes principu piemērojamība šajā lietā (D sadaļa).

A. Ievada piezīmes

30. Pirms atgādinu dažus jautājumus par Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētajiem atbrīvojumiem no nodokļa (2), ir jāsniedz dažas ievada piezīmes par prejudiciālā jautājuma apjomu (1).

1. Par prejudiciālā jautājuma apjomu

31. Pirmkārt, ir jākonstatē, kā tas izriet no iesniedzējtiesas nolēmuma, ka pamatlīeta attiecas uz prasītājām pamatlietā laikposmā no 1978. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 30. septembrim sniegto pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu aplikšanu ar nodokli.

32. Tātad iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir jāizskata, ņemot vērā gan Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punktu, gan Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktu, jo abās tiesību normās ir paredzēts, ka “dalībvalstis atbrīvo no nodokļa” “apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas darījumus, tostarp ar tiem saistītus pakalpojumus, ko veic apdrošināšanas mākleri un apdrošināšanas aģenti”. Ir taisnība, ka Sestās direktīvas 13. panta B daļas ievadteikumā visās tā versijās ir ietverts papildu precizējums, saskaņā ar kuru dalībvalstis piemēro šādu atbrīvojumu, “ciktāl tas nav pretrunā citiem Kopienas noteikumiem”, un “atbilstīgi noteikumiem, ko tās pieņem, lai nodrošinātu pareizu un godīgu šo atbrīvojumu piemērošanu un lai nepieļautu nekādu nodokļu nemaksāšanu, apiešanu vai ļaunprātīgu izmantošanu”. Taču, manuprāt, šis precizējums nemaina šajā tiesību normā paredzētā atbrīvojuma piemērojamību salīdzinājumā ar to, kas paredzēts Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā, un tātad tas nemaina turpinājumā izklāstīto analīzi. Līdz ar to turpmākie apsvērumi ir piemērojami abām tiesību normām. Tomēr, lai atvieglotu šo secinājumu izpratni, ir jāatsaucas uz jaunāko no šīm tiesību normām, proti, Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

33. Otrkārt, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā ir paredzēts, ka dalībvalstis piemēro atbrīvojumu no PVN “apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas darījum[iem], tostarp ar tiem saistīt[iem] pakalpoj[umiem], ko veic apdrošināšanas mākleri un apdrošināšanas aģenti”.

34. Tā kā, pirmkārt, prejudiciālā jautājuma formulējums īpaši attiecas uz jēdzienu “apdrošināšanas darījumi” un, otrkārt, prasītājas pamatlietā gan iesniedzējtiesā, gan Tiesā apgalvo, ka pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu sniegšana ir “apdrošināšanas darījumi”, šis jautājums ir jāizvērtē, ņemot vērā šo Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta pirmo daļu. Tādējādi šie secinājumi neattiecas uz šīs tiesību normas otro daļu, kurā ir paredzēts, ka no nodokļa atbrīvo “ar [apdrošināšanas darījumiem] saistītus pakalpojumus, ko veic apdrošināšanas mākleri un apdrošināšanas aģenti”¹².

35. Tā kā prejudiciālā jautājuma apjoms ir noteikts, ir jāizdara daži atgādinājumi attiecībā uz Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta pirmajā daļā paredzētajiem atbrīvojumiem.

2. Par Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta interpretācijas principiem

36. Pirmkārt, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā paredzētie atbrīvojumi ir autonomi Savienības tiesību jēdzieni, kuru mērķis ir izvairīties no atšķirīgas PVN režīma piemērošanas dažādās dalībvalstīs un kuri ir jāaplūko kopējās PVN sistēmas vispārīgajā kontekstā¹³.

37. Otrkārt, ir jāatgādina, ka termini, kas izmantoti, lai apzīmētu Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā minētos atbrīvojumus, ir interpretējami šauri, ņemot vērā, ka tās ir atkāpes no vispārējā principa, saskaņā ar kuru PVN tiek iekasēts par katru pakalpojumu, ko par atlīdzību veicis nodokļu maksātājs¹⁴. Līdz ar to, ja uz pakalpojumu sniegšanu neattiecas šajā direktīvā paredzētie atbrīvojumi no nodokļa, par šo pakalpojumu sniegšanu ir jāmaksā PVN atbilstoši minētās direktīvas 2. panta 1. punkta c) apakšpunktam¹⁵.

12 Tiesa 2003. gada 20. novembra sprieduma *Taksatorringen* (C-8/01, EU:C:2003:621) 44. punktā ir nospriedusi, ka Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punktā ietvertā frāze “ar darījumiem, ko veic apdrošināšanas mākleri un apdrošināšanas aģenti” attiecas tikai uz pakalpojumiem, ko sniedz profesionāļi, kuri vienlaikus ir saistīti gan ar apdrošinātāju, gan apdrošināto personu.

13 Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 9. decembris, *Fiscale Eenheid X* (C-595/13, EU:C:2015:801, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

14 Skat. it īpaši spriedumus, 2010. gada 28. oktobris, *Axa UK* (C-175/09, EU:C:2010:646, 25. punkts); 2013. gada 17. janvāris, *Woningstichting Maasdriel* (C-543/11, EU:C:2013:20, 25. punkts); 2014. gada 12. jūnijs, *Granton Advertising* (C-461/12, EU:C:2014:1745, 25. punkts); 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 20. punkts); 2017. gada 16. novembris, *Kozuba Premium Selection* (C-308/16, EU:C:2017:869, 39. un 45. punkts); 2018. gada 25. jūlijs, *DPAS* (C-5/17, EU:C:2018:592, 29. punkts), kā arī 2018. gada 19. decembris, *Mailat* (C-17/18, EU:C:2018:1038, 37. punkts).

15 Spriedums, 2019. gada 10. aprīlis, *PSM “K”* (C-214/18, EU:C:2019:301, 43. punkts).

38. Tomēr iepriekš minēto jēdzienu interpretācijai ir jāatbilst Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punktā minēto atbrīvojumu mērķiem, un tajā jābūt ievērotām kopējai PVN sistēmai raksturīgā nodokļu neitralitātes principa prasībām. No šī pēdējā minētā principa izriet, ka tirgus dalībniekiem ir jānodrošina iespēja izvēlēties organizācijas modeli, kas no saimnieciskā viedokļa tiem atbilst vislabāk, neradot risku, ka viņu darījumi tiks izslēgti no minētajā tiesību normā paredzētā atbrīvojuma no nodokļa piemērošanas jomas¹⁶.

B. Par judikatūrā noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktu

1. Par jēdziena “apdrošināšanas darījumi” piemērošanas jomu

39. Runājot par Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta materiālo piemērošanas jomu, neraugoties uz tiesību akta priekšlikumu definēt jēdzienu “apdrošināšanas darījumi”¹⁷, šajā tiesību normā līdz šim nav ietverta šāda definīcija. Tādējādi minētā tiesību norma ir jāinterpretē, ņemot vērā tās kontekstu, minētās direktīvas sistēmu un tajā izvirzīto mērķi, it īpaši ievērojot tajā paredzētā atbrīvojuma no nodokļa *ratio legis*¹⁸. Kādi tad ir apdrošināšanas darījuma materiālie elementi? Atbilstoši šobrīd par pastāvīgu kļuvušajai Tiesas judikatūrai¹⁹, apdrošināšanas darījuma pamatā ir “apdrošinātāja pienākums – iepriekš iekasējot prēmiju –, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums, sniegt apdrošinātai personai pakalpojumus, par kuriem ir panākta vienošanās, parakstot līgumu”²⁰.

40. Tādējādi darbību var kvalificēt par “apdrošināšanas darījumu”, ja par atlīdzību tiek *pārņemti riski*²¹. Pati “apdrošināšanas darījuma” būtība ir balstīta uz to, ka, samaksājot noteiktu, bet ierobežotu prēmiju, apdrošinātais tiek atbrīvots no finansiālu zaudējumu riska, kas ir nenoteikti, bet potenciāli nozīmīgi finansiāli izdevumi²².

41. Turklāt jēdziens “apdrošināšanas darījumi” ir jāsaprot šaurā nozīmē. Šajā ziņā, kā jau ir norādījusi ģenerāldavokāte J. Kokote, Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkts “attiecas nevis uz, piemēram, vispārīgiem darījumiem, kas skar apdrošināšanu [...], vai apdrošināšanas vadīšanu [...], bet saskaņā ar šīs normas formulējumu – tikai uz apdrošināšanas darījumiem to tiešajā nozīmē”²³. Līdz ar to Tiesa ir nospriedusi, ka apdrošināšanas darījumi ir jānošķir no finanšu darījumiem, ciktāl pastāv

16 Spriedumi, 2006. gada 4. maijs, *Abbey National* (C-169/04, EU:C:2006:289, 68. punkts), un 2013. gada 7. marts, *Gfbk* (C-275/11, EU:C:2013:141, 31. punkts).

17 2007. gadā Komisija iesniedza Padomei priekšlikumu direktīvai, ar ko groza Direktīvu 2006/112, kurā bija skaidrota attieksme pret apdrošināšanas pakalpojumiem un finanšu pakalpojumiem (COM(2007) 747, galīgā redakcija). Tā tostarp piedāvāja iekļaut jaunu 135.a pantu ar definīcijām. “Apdrošināšanas un pārpadrošināšanas darījumi” tika definēti kā “saistības, kas uzliek par pienākumu personai, saņēmušai maksājumu, riska iestāšanās gadījumā nodrošināt citai personai zaudējumu atlīdzību vai pabalstu, kā noteikts minētajās saistībās”. Padome nepieņēma priekšlikumu, un 2016. gadā tas tika atsaukts.

18 Spriedums, 2014. gada 13. marts, *ATP PensionService* (C-464/12, EU:C:2014:139, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

19 Spriedumi, 1999. gada 25. februāris, *CPP* (C-349/96, EU:C:1999:93, 17. punkts); 2001. gada 8. marts, *Skandia* (C-240/99, EU:C:2001:140, 37. punkts); 2003. gada 20. novembris, *Taksatorringen* (C-8/01, EU:C:2003:621, 39. punkts); 2006. gada 7. decembris, Komisija/Griekija (C-13/06, EU:C:2006:765, 10. punkts); 2009. gada 22. oktobris, *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, EU:C:2009:647, 34. punkts); 2013. gada 17. janvāris, *BGŻ Leasing* (C-224/11, EU:C:2013:15, 55. un 58. punkts); 2015. gada 16. jūlijs, *Mapfre asistencia* un *Mapfre warranty* (C-584/13, EU:C:2015:488, 28. punkts), un 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 22. punkts).

20 Spriedumi, 1999. gada 25. februāris, *CPP* (C-349/96, EU:C:1999:93, 17. punkts); 2003. gada 20. novembris, *Taksatorringen* (C-8/01, EU:C:2003:621, 39. punkts), un 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 22. punkts).

21 Ģenerāldavokātes J. Kokotes [J. Kokott] secinājumi lietā *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2015:850, 26. punkts).

22 Skat. it īpaši spriedumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Mapfre asistencia* un *Mapfre warranty* (C-584/13, EU:C:2015:488, 42. punkts). It īpaši savā 2009. gada 22. oktobra spriedumā *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, EU:C:2009:647) Tiesa uzskatīja, ka dzīvības pārpadrošināšanas līgumu portfeļa nodošana pret atlīdzību nav apdrošināšanas darījums Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un tātad uz to neattiecas šajā tiesību normā paredzētais atbrīvojums.

23 Ģenerāldavokātes J. Kokotes secinājumi lietā *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2015:850, 26. punkts). Skat. arī spriedumu, 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 29. punkts).

atšķirības formulējumā starp Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kurā ir paredzēti tikai apdrošināšanas darījumi tiešā nozīmē, un šīs direktīvas 135. panta 1. punkta d) un f) apakšpunktu, kuros ir paredzēti darījumi, “kas skar” vai “kas attiecas uz” noteiktiem banku darījumiem²⁴.

42. Turklāt apdrošināšanas darījumi pēc sava rakstura nozīmē, ka pastāv līgumiskas attiecības starp apdrošināšanas pakalpojuma sniedzēju – apdrošinātāju – un personu, kuras riski tiek apdrošināti, proti, apdrošināto personu²⁵.

43. Citiem vārdiem sakot, saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais atbrīvojums no nodokļa neattiecas uz visiem darījumiem, bet tikai uz darījumiem, kas atbilst šiem īpašajiem apdrošināšanas kritērijiem.

44. Saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru visos apdrošināšanas darījumos ietilpst šādi elementi: riski, prēmijas un garantijas pakalpojumi riska iestāšanās gadījumā. Citiem vārdiem sakot, Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais atbrīvojums neattiecas uz visiem darījumiem, bet tikai uz darījumiem, kas atbilst šiem kritērijiem.

45. Runājot par piemērojamību personām, Tiesa ir nospriedusi, ka “apdrošināšanas darījumu” jēdziens ir pietiekami plašs, lai ietvertu tāda nodokļu maksātāja veiktu apdrošināšanu, kas pats nav apdrošinātājs, bet kas grupas apdrošināšanas ietvaros nodrošina saviem klientiem šādu aizsardzību, izmantojot tāda apdrošinātāja pakalpojumus, kurš uzņemas apdrošināto risku²⁶. Tādējādi ar šī uzņēmuma formālo statusu nav pietiekami, lai noteiktu, vai tā darbība ietilpst attiecīgajā atbrīvojuma no nodokļa piemērošanas jomā vai ne²⁷. Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta piemērošanai noteicošais ir šo līgumisko attiecību esamība starp apdrošināšanas pakalpojumu sniedzēju un personu, kuras riski ir apdrošināti, kā arī pats attiecīgo darbību saturs, ņemot vērā šo secinājumu 40.–42. punktā minētos nosacījumus²⁸.

2. Par judikatūras kritēriju piemērošanu šajā lietā

46. Šajā lietā – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda, – man šķiet, ka prasītāju pamatlietā iegādātie pakalpojumi neatbilst šo secinājumu 40.–42. punktā minētajiem kritērijiem. Proti, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādīts, ka “pilnvarotājiem sniegtie pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi ir ieguldījumu pārvaldība to vārdā” un ka “ieguldījumu pārvaldītāji līgumiski nav vienojušies ar pilnvarotajiem par zaudējumu atlīdzību riska iestāšanās gadījumā”. Iztaujātas par šo jautājumu tiesas sēdē, prasītājas apstiprināja, ka runa ir par pensiju fondu pārvaldību.

47. No tā izriet, ka strīdīgie pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi nenozīmē, ka ieguldījumu pārvaldītāji uzņemas risku pret atlīdzību. Gluži pretēji, kā uzsver Komisija, šķiet, ka šie pakalpojumi ir prasītāju rīcībā esošo finanšu aktīvu pārvaldība. Aktīvu pārvaldība pati par sevi neizraisa riska uzņemšanos, bet ir atsevišķs pakalpojums, kas nepieciešams prasītāju pārvaldītā pensiju fonda labai darbībai. Turklāt no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka prasītājam pamatlietā nav nekādu līgumtiesisku apdrošināšanas attiecību ar pensiju fonda saņēmējiem. Lai gan pastāv juridiskas attiecības

24 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 20. novembris, *Taksatorringen* (C-8/01, EU:C:2003:621, 43. punkts).

25 Spriedumi, 2001. gada 8. marts, *Skandia* (C-240/99, EU:C:2001:140), un 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 23. punkts).

26 Spriedumi, 1999. gada 25. februāris, *CPP* (C-349/96, EU:C:1999:93, 22. punkts); 2003. gada 20. novembris, *Taksatorringen* (C-8/01, EU:C:2003:621, 40. un 41. punkts); 2013. gada 17. janvāris, *BGŻ Leasing* (C-224/11, EU:C:2013:15, 59. punkts), kā arī 2015. gada 16. jūlijs, *Mapfre asistencia* un *Mapfre warranty* (C-584/13, EU:C:2015:488, 30. punkts).

27 2016. gada 17. marta spriedumā *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172) Tiesai bija jāizvērtē, vai darbību, ko veido atlīdzības prasību administrēšana apdrošināšanas sabiedrības vārdā un labā, var uzskatīt par tādu, kuru veic “apdrošināšanas mākeri un aģenti” Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

28 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 17. marts, *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2016:172, 35. un nākamie punkti).

starp pilnvarotajiem un ieguldījumu pārvaldītājiem, kas noteikti var būt svarīgas darījumu veikšanai arodpensiju shēmu labā, pilnvaroto veiktās darbības pašas par sevi nav uzskatāmas par apdrošināšanas darījumiem, kas ir atbrīvoti no nodokļa Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē.

48. Līdz ar to, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, ieguldījumu pārvaldītāji līgumiski nevienojās ar pilnvarotajiem par zaudējumu atlīdzību riska iestāšanās gadījumā, kā rezultātā stridīgie pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi nenozīmē, ka ieguldījumu pārvaldītāji uzņemas risku pret atlīdzību. No tā izriet, ka šāda darbība neietilpst “apdrošināšanas darījumos” Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai, pamatojoties uz tai iesniegtajiem faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem.

49. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietā aplūkotā pensiju arodpensiju sistēma ir “līdzīga tai, par kuru bija runa lietā, kurā tika taisīts spriedums *Wheels Common Investment Fund Trustees* u.c.”²⁹. Šajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka pensiju fondu pārvaldības pakalpojumu sniegšana nav atbrīvojama no PVN kā “kopīgu ieguldījumu fondu pārvaldība” Sestās direktīvas 13. panta B daļas d) punkta 6. apakšpunkta un Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta g) apakšpunkta izpratnē. Minētajā lietā netika izvirzīts neviens jautājums par šajā lietā aplūkotā atbrīvojuma piemērošanu saistībā ar “apdrošināšanas darījumu”. No tā izriet, ka, lai gan šis spriedums ļauj saprast attiecīgo arodpensiju shēmu, šajā lietā uz to nevar atsaukties.

50. Nobeigumā – attiecīgie ieguldījumu pārvaldītāju sniegtie pakalpojumi neietilpst līdz šim Tiesas izstrādātajā “apdrošināšanas darījumu” definīcijā.

C. Par Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta saistību ar Apdrošināšanas direktīvām

51. Prasītājas pamatlietā neapstrīd, ka fondu pārvaldības darbības neatbilst šo secinājumu 39.–44. punktā atgādinātajiem judikatūrā noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz jēdzienu “apdrošināšanas darījums”. Tomēr tās uzskata, ka, tā kā šis jēdziens dažādos Savienības tiesību instrumentos ir jāinterpretē vienveidīgi, Direktīvas 2006/112 ietvaros tas ir jāinterpretē tāpat, kā tas ir interpretēts Pirmajā dzīvības apdrošināšanas direktīvā, kurai sekoja Direktīva 2002/83 un Otrā maksātspējas direktīva (turpmāk tekstā kopā – “Apdrošināšanas direktīvas”). Jēdzienam “apdrošināšana” Savienības tiesībās esot *sui generis* nozīme, kas atšķiras no “riskā seguma” jēdzieniem valsts tiesībās, un tādējādi tas esot autonom jēdziens. Tādējādi šis jēdziens esot jāinterpretē, ņemot vērā šīs Apdrošināšanas direktīvas.

52. Prasītājas pamatlietā it īpaši norāda, ka pensiju fondu ieguldījumu un aktīvu pārvaldības darījumi ir skaidri reglamentēti Apdrošināšanas direktīvās un ka tie ir aprakstīti kā apdrošināšanas veids. Līdz ar to tās uzskata, ka pamatlietā aplūkotās darbības ir jāanalizē kā “apdrošināšanas darījumi” Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē un tādēļ ir jāatbrīvo no nodokļa. Savu argumentāciju tās pamato ar sprieduma *CPP*³⁰ 18. punktu, kurā Tiesa uzskatīja, ka “nekāds iemesls neļauj jēdzienu “apdrošināšana” interpretēt atšķirīgi atkarībā no tā, vai tas ir lietots [Pirmās nedzīvības apdrošināšanas direktīvas] vai Sestās direktīvas tekstā”.

53. Tādējādi šīs lietas vajadzībām ir jāpārbauda, vai jēdziena “apdrošināšanas darījums” definīciju Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē var paplašināt, kā to ierosina prasītājas.

29 Spriedums, 2013. gada 7. marts (C-424/11, EU:C:2013:144).

30 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93).

1. Par savstarpējas atsauces neesamību starp Direktīvu 2006/112 un Apdrošināšanas direktīvām

54. Vispirms es konstatēju, ka nevienā tiesību normā Apdrošināšanas direktīvās vai Direktīvā 2006/112 nav skaidri norādīts, ka jēdzienam “apdrošināšanas darījums” ir jāpiešķir kopīga nozīme šo abu normatīvo aktu izpratnē. Šo abu atvasināto tiesību normu atsevišķu kopīgu jēdzienu pārklāšanās iespēja ir rodama judikatūrā. It īpaši savā spriedumā *CPP*, kurā bija sniegtas norādes, Tiesa nosprieda, ka “nekāds iemesls neļauj jēdzienu “apdrošināšana” interpretēt atšķirīgi atkarībā no tā, vai tas ir lietots [Pirmās nedzīvības apdrošināšanas direktīvas] vai Sestās direktīvas tekstā”³¹, tādējādi attiecīgo pakalpojumu *varēja* veidot apdrošināšanas darbības, kas minētas Pirmās nedzīvības apdrošināšanas direktīvas pielikumā. Turklāt spriedumā *Skandia*³² Tiesa ir paplašinājusi šī formulējuma piemērojamību, atsaucoties ne tikai uz Pirmo nedzīvības apdrošināšanas direktīvu, bet arī uz Apdrošināšanas direktīvām³³. Līdz ar to šajā lietā, nepastāvot diskusijai par to, vai pensiju fondu ieguldījumu un aktīvu pārvaldības darījumi ietilpst “apdrošināšanas darījuma” jēdzienā Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, kā tas ir interpretēts pastāvīgajā judikatūrā, Tiesai ir jāizskata jautājums par to, vai šim jēdzienam ir tāda pati nozīme kā jēdzienam, kas ir ietverts Apdrošināšanas direktīvās, tādējādi, ka ieguldījumu pārvaldības pakalpojumiem, kuri tiek sniegti uzņēmumu pensiju shēmas administrēšanas nolūkā, būtu jāpiešķir tāda pati nozīme kā jēdzienam, kas ietverts direktīvās par apdrošināšanu.

55. Šajā ziņā, tā kā nav skaidra precizējuma par šo jautājumu, ir jānorāda, ka “tas atbilst Tiesas praksei, interpretējot atsevišķus [Direktīvas 2006/112] jēdzienus, ņemt vērā attiecīgos [Savienības] tiesību noteikumus ārpus nodokļu tiesībām, ciktāl tiem ir saskanīgi *mērķi*”³⁴. Tādējādi ir jāizvērtē, pirmkārt, iemesli, kuru dēļ ieguldījumu pārvaldības darījumi ietilpst Apdrošināšanas direktīvu piemērošanas jomā, un, otrkārt, apdrošināšanas darījumu atbrīvojuma no PVN mērķis un funkcija Direktīvas 2006/112 izpratnē.

2. Par iemesliem, kādēļ ieguldījumu pārvaldības darījumi ietilpst Apdrošināšanas direktīvu piemērošanas jomā

56. Prasītājas uzsver, ka Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīvas – ar kuru ir ieviesta ilgtermiņa apdrošināšanas sistēma – piemērošanas joma saskaņā ar tās 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu ietver “kolektīvo pensiju fondu pārvaldību”. Līdzīgi šajā piemērošanas jomā kā “apdrošināšana” ietilpstot “dzīvības” apdrošināšanas veids” (šīs direktīvas 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts un pielikuma I punkts), “mūža rentes apdrošināšana” (minētās direktīvas 1. panta 1. punkta b) apakšpunkts un pielikuma I punkts) un tontīnu darījumi (šīs pašas direktīvas 1. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Neviena no šīm darbībām neietilpstot šo secinājumu 40.–44. punktā minētās judikatūras “klasiskajā” definīcijā.

57. Šajā ziņā vispirms vēlos precizēt, ka jēdzienu “pensiju kolektīvo fondu pārvaldība” nevar atstāt katras dalībvalsts vērtējumam, jo ne Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā, ne tās pielikumā, ne arī kādā no attiecīgajiem Direktīvas 2002/83 vai Otrās maksātspējas direktīvas noteikumiem nav atsauces uz dalībvalstu tiesībām attiecībā uz šo jēdzienu. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru gan no Savienības tiesību vienveidīgas piemērošanas prasībām,

31 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93, 18. punkts).

32 Spriedums, 2001. gada 8. marts (C-240/99, EU:C:2001:140).

33 Spriedums, 2001. gada 8. marts (C-240/99, EU:C:2001:140, 30. punkts).

34 Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā *TNT Post UK* (C-357/07, EU:C:2009:7, 50. punkts). Mans izcēlums. Tobrīd atsauce uz bija Sesto direktīvu.

gan no vienlīdzības principa izriet, ka tādas Savienības tiesību normas teksts, kurā nav nevienas tiešas norādes uz dalībvalstu tiesībām, lai noteiktu tās jēgu un tvērumu, parasti visā Eiropas Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, ņemot vērā ne vien šīs tiesību normas formulējumu, bet arī tās kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā tā ietilpst, mērķi³⁵.

58. Pirmkārt, runājot par Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvā izmantotajiem jēdzieniem, no šīs direktīvas 1. panta 2. punkta c) apakšpunkta formulējuma izriet, ka ir jānošķir, no vienas puses, šī panta 1. punktā³⁶ minētās “apdrošināšanas” darbības un, no otras puses, minētā panta 2. punktā³⁷ paredzētie “darījumi”. Pat ja pirmās minētās ir apdrošināšanas darbības šī jēdziena parastajā nozīmē, otrās minētās darbības ir ar šīm apdrošināšanas darbībām cieši saistītas darbības. Tātad runa ir par papilddarījumiem, uz kuriem attiecas Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva un to aizstājošie tiesību akti, tomēr tie nav uzskatāmi par apdrošināšanas darbībām šī vārda tiešā nozīmē.

59. Turklāt jānorāda, ka šī dihotomija starp “apdrošināšanu” un “darījumiem” izriet no Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 8. panta 1. punkta b) apakšpunkta, visās tā redakcijās, kurā ir paredzēts, ka uzņēmumiem, kam ir jāsaņem licence, ir “jāierobežo darījumi līdz tiem, ko paredz šī direktīva, un ar tiem tieši saistītām darbībām”. Nošķiršana starp “apdrošināšanu” un “darījumiem” ir arī saglabāta gan Direktīvā 2002/83, gan Otrajā maksātspējas direktīvā³⁸, kurās ir atsauce uz iepriekšējā punktā minēto jēdzienu “kolektīvo pensiju fondu pārvaldība” kā uz “darījumu”³⁹. Minētā dihotomija ir arī iemesls, kādēļ apsvērumi spriedumā *González Alonso*⁴⁰, uz kuru atsaucas prasītājas pamata lietā, neattiecas uz šo lietu. Proti, šis spriedums attiecās uz dzīvības apdrošināšanas līgumiem, uz kuriem var attiekties Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts, kā arī tās pielikuma III punkts kā uz dzīvības apdrošināšanas veidu⁴¹, savukārt šajā lietā prasītājas pamatojas uz šī panta 2. punktā minēto darījumu.

60. Turklāt attiecībā uz prasītāju argumentu, kas balstīts uz Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 7. panta 2. punkta formulējumu, lasot to kopsakarā ar tās pielikumu, no to valodu versiju salīdzinošas pārbaudes, kurās šī direktīva tika pieņemta, izriet⁴², ka tikai dāņu un angļu valodas versijās ieguldījumu pārvaldības darbības ir aprakstītas kā “apdrošināšanas veids”⁴³. Savukārt vācu, franču, itāļu un holandiešu valodā šajā 7. panta 2. punktā un minētās direktīvas pielikuma virsrakstā ir atsauce tikai uz darbības “veidiem”⁴⁴, tādējādi ļaujot saprast, ka šī pielikuma VII punktā minētā “[kolektīvo] pensiju fondu vadība [pārvaldība]” ir darbības veids, nevis apdrošināšanas veids⁴⁵. Jāatzīst – tā kā minētā 7. panta 2. punkta pirmās daļas otrajā teikumā ir minēta prasītāju iespēja lūgt izsniegt licenci, vienīgi lai “to attiecināt[u] tikai uz dažiem riskiem, uz ko attiecas šis apdrošināšanas veids”, tajā, šķiet, ir atsauce uz vienu apdrošināšanas veidu. Tomēr no tā nav iespējams secināt, ka tajā pašā 7. panta 2. punktā

35 Spriedums, 2014. gada 4. septembris, *Vnuk* (C-162/13, EU:C:2014:2146, 42. punkts).

36 Runa ir par “dzīvības” apdrošināšanas veidu, mūža rentes apdrošināšanu, papildu apdrošināšanu, ko veic dzīvības apdrošināšanas uzņēmumi un apdrošināšanu, kādu piedāvā Īrijā un Apvienotajā Karalistē, sauktu par *permanent health insurance*. Jānorāda, ka visi šie veidi pašā direktīvā ir kvalificēti kā “apdrošināšana”.

37 Direktīvā ir minētas tontīnas, kapitāla izpiršanas darījumi, kas pamatoti ar statistikas aprēķiniem, [kolektīvo] pensiju fondu pārvaldība un apdrošināšanas sabiedrību veiktās darbības, kas minētas *code français des assurances* [Francijas apdrošināšanas kodeksa] IV grāmatas 4. sadaļas 1. nodaļā.

38 Skat. Otrās maksātspējas direktīvas 2. panta 3. punkta b) un c) apakšpunktu.

39 Skat. Direktīvas 2002/83 2. panta 2. punktu un Otrās maksātspējas direktīvas 2. panta 3. punkta b) apakšpunkta iii) punktu.

40 Spriedums, 2012. gada 1. marts (C-166/11, EU:C:2012:119).

41 Skat. it īpaši minētā sprieduma 29. un 30. punktu.

42 Runa ir par šādām valodām: dāņu, vācu, angļu, franču, itāļu un holandiešu.

43 Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 7. panta 2. punktā ir atsauce uz “forsiringsklasse” dāņu valodā un “class of insurance” angļu valodā. Šīs direktīvas pielikuma nosaukums ir attiecīgi “Inddeling efter klasse” un “Classes of Insurance”.

44 Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 7. panta 2. punktā un tās pielikumā ir atsauce uz “Einteilung nach Zweigen” vācu valodā, “Classification par branche” franču valodā, “Lassificazione per ramo” itāļu valodā un “Indeling per branche” holandiešu valodā.

45 “Apdrošināšanas veidu” saraksts ir saglabāts direktīvās, kas ir pieņemtas pēc Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas (skat. Direktīvas 2002/83 I pielikuma VII punktu un Otrās maksātspējas direktīvas II pielikuma VII punktu).

visas attiecīgās darbības ir kvalificētas kā “apdrošināšanas darbības”. Gluži pretēji, kā to uzsvērusi Komisija, atsaucē uz “riskiem” tieši norāda, ka tieši risku nodrošināšana tostarp ir apdrošināšanas darbība. No tā, manuprāt, izriet, ka argumentam, kas balstīts uz Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas 7. panta 2. punkta formulējumu, lasot to kopsakarā ar tās pielikumu, nav nozīmes.

61. Katrā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru gadījumā, ja Savienības tiesību akta teksts dažādu valodu versijās atšķiras, attiecīgā tiesību norma ir jāinterpretē saistībā ar tā tiesiskā regulējuma vispārējo sistēmu un mērķi, kurā šī norma ietilpst⁴⁶.

62. Tādējādi, otrkārt, attiecībā uz Savienības tiesiskā regulējuma apdrošināšanas jomā vispārējo sistēmu, kā arī mērķi, man šķiet, ka jēdzieni “[kolektīvo] pensiju fondu pārvaldība” vai “darījums” ir jāsaprot, ņemot vērā, pirmkārt, Pirmās dzīvības apdrošināšanas direktīvas apsvērumā ietvertos mērķi koordinēt dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz dzīvības apdrošināšanu un, otrkārt, mērķus ieviest darbības veidu klasifikāciju, lai noteiktu darbības, kādām “obligāti vajadzīga licence”, un “[definēt šīs] licences piešķiršanas un atsaukšanas nosacījumu[us]”, kas ir minēti šīs direktīvas otrajā un piektajā apsvērumā. Visi šie mērķi, manuprāt, ir jālasa kopsakarā ar minētās direktīvas 1. panta 2. punktu, kurā ir paredzēts, ka šajā tiesību normā minētie darījumi ietilpst šīs pašas direktīvas piemērošanas jomā tikai tad, ja uz uzskaitītājām darbībām “attiecas administratīvo iestāžu uzraudzība, kuras atbild par privātpersonu apdrošināšanas uzraudzību”⁴⁷. Šāda formulējuma apzinātu izmantošanu nevar uzskatīt par tādu, kam nav nozīmes. Proti, šī frāze nozīmē, ka Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva attiecas tikai uz šo iestāžu atļautiem darījumiem. No tā izriet, ka, lai sasniegtu iepriekš minētos mērķus, Pirmā dzīvības apdrošināšanas direktīva, kas ir koordinēšanas direktīva, ietver gan dzīvības apdrošināšanas darbības, kas ir galvenās dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām, gan papilddarījumus, kas nav apdrošināšanas darbības šaurā nozīmē.

63. Tādējādi, izdarot starpsecinājumu – tas, ka tāds darījums kā kolektīvo pensiju fondu pārvaldība ir ietverts Pirmajā dzīvības apdrošināšanas direktīvā un to aizstājošajos tiesību aktos, nenozīmē, ka tā ir uzskatāma par dzīvības apdrošināšanas darbību Savienības tiesiskā regulējuma apdrošināšanas jomā izpratnē.

3. Apdrošināšanas darījumu atbrīvojuma no PVN mērķis Direktīvas 2006/112 izpratnē

64. Kā jau ir uzsvērusi ģenerāladvokāti L. M. Pojarešs Maduru [*L. M. Poiares Maduro*]⁴⁸ un P. Mengoci [*P. Mengozzi*]⁴⁹, Direktīvas 2006/112 135. pantā paredzēto “apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas darījumu” atbrīvojums no nodokļa nav skaidri vai acīmredzami pamatots nedz šīs direktīvas kontekstā, nedz, pat pirms tās, Sestās direktīvas kontekstā. Viņi uzskata, ka likumdevēja izvēle atbrīvojot no nodokļa šādus darījumus, pirmkārt, ir saistīta ar sociāli politiskiem apsvērumiem un, otrkārt, ar administratīviem apsvērumiem⁵⁰.

65. Pirmkārt, attiecībā uz šiem sociāli politiskajiem iemesliem pietiek konstatēt, ka Direktīvas 2006/112 401. pantā (un agrāk – Sestās direktīvas 33. pantā) dalībvalstīm vispārīgi ir atļauts “[...] saglabāt vai ieviest nodokļus apdrošināšanas līgumiem”. Ņemot vērā šo dubultas aplikšanas ar nodokli gadījumu, proti, viena un tā paša darījuma aplikšanu ar PVN un apdrošināšanas līgumu nodokļiem, Tiesa spriedumā *CPP* uzskatīja, ka tad, ja “galapatērētājam [būtu] jāmaksā ne tikai šis

46 Šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 23. novembris, *ZVK*, C-300/05 (EU:C:2006:735, 16. punkts un tajā minētā judikatūra); 2013. gada 24. oktobris, *Haasová* (C-22/12, EU:C:2013:692, 48. punkts), kā arī 2013. gada 24. oktobris, *Drozdzovs* (C-277/12, EU:C:2013:685, 39. punkts).

47 Attiecībā uz tiesību aktiem, ar ko aizstāj Pirmo dzīvības apdrošināšanas direktīvu, tas ir: “attiecas administratīvo iestāžu uzraudzība, kuras atbild par privātpersonu apdrošināšanas uzraudzību” (Direktīvas 2002/83 2. panta 2. punkts) un “attiecas to iestāžu uzraudzība, kuras atbild par privātas apdrošināšanas uzraudzību” (Otrās maksātspējas direktīvas 2. panta 3. punkta b) apakšpunkts).

48 Ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru secinājumi lietā *Arthur Andersen* (C-472/03, EU:C:2005:8, 13. punkts).

49 Ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumi lietā *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, EU:C:2009:300, 25. punkts).

50 Ģenerāladvokāta L. M. Pojareša Maduru secinājumi, kas sniegti 2005. gada 12. jūnijā lietā, kurā pasludināts 2005. gada 3. marta spriedums *Arthur Andersen* (C-472/03, EU:C:2005:135, 13. punkts), un ģenerāladvokāta P. Mengoci secinājumi lietā *Swiss Re Germany Holding* (C-242/08, EU:C:2009:300, 25. punkts).

pēdējais minētais nodoklis, bet kolektīvo apdrošināšanas gadījumā arī PVN”, “šāds rezultāts būtu pretrunā” šīs direktīvas “[135. panta 1. punkta a) apakšpunktā] paredzētā atbrīvojuma mērķim”⁵¹. Kā Komisija paskaidroja tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušanai, pamatojoties uz Sestās direktīvas sagatavošanas dokumentiem, lai gan ir taisnība, ka Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta un 401. panta rašanās vēsture nav tieši saistītas, pirmā tiesību norma tomēr ir otrās tiesību normas sekas. Tāpēc apdrošināšanas darījumu un ar tiem saistītu pakalpojumu, ko sniedz apdrošināšanas mākeri un apdrošināšanas aģenti, atbrīvojumam no nodokļa attiecīgos gadījumos jānovērš dubulta aplikšana ar nodokli uz galapatērētāja rēķina⁵².

66. Otrkārt, attiecībā uz apsvērumiem, kas saistīti ar administratīvajām grūtībām, kā to savos rakstveida apsvērumos šajā lietā ir norādījusi Komisija un ģenerālvokāts N. Fennelijs [N. Fennelly] lietā *CPP*⁵³, ir grūti iepriekš noteikt ar nodokli aplikamo summu par katru apdrošināšanas prēmijas maksājumu, lai gan tas ir nepieciešams, lai piemērotu pašreizējo PVN sistēmu⁵⁴. Kā Komisija paskaidroja tiesas sēdē, tieši tas ir attiecīgā atbrīvojuma pastāvēšanas iemesls.

67. Es piekritu ģenerālvokātu L. M. Pojareša Maduru un P. Mengoci iepriekš minētajām nostājām attiecībā uz attiecīgā atbrīvojuma mērķiem. Savukārt pamatlietā šķiet, ka attiecīgo pilnvaroto darbības, kā tas jau tika konstatēts šo secinājumu 46.–48. punktā, nešķiet nedz veiktas saistībā ar apdrošināšanas līgumu, nedz arī no tām rodas apdrošināšanas prēmijai atbilstoša summa. Tādējādi šķiet, ka no tā izrietošo PVN slogu sedz prasītājas pamatlietā, proti, slogu, kas turklāt var tikt aprēķināts, ņemot vērā pārvaldības pakalpojumu raksturu.

68. Katrā ziņā – vispārīgāk runājot – šīs Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētā atbrīvojuma no nodokļa dubultais mērķis atšķiras no mērķiem, kas ir izvirzīti šo secinājumu 62.–66. punktā minētajās Apdrošināšanas direktīvās, kuru mērķis savukārt ir koordinēt dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz dzīvības apdrošināšanas darbībām un ieviest klasifikāciju katram darbības veidam, lai noteiktu, kurām no tām ir obligāta licence, kā arī šīs licences noteikumus. Šajā ziņā, lai gan Apdrošināšanas direktīvas attiecas uz apdrošināšanas darbībām kā tādām un uz papilddarbībām, piemēram, ieguldījumu darbību, Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkts attiecas tikai uz apdrošināšanas darbībām šī jēdziena šaurā izpratnē – tādējādi, ka šāda darbība nozīmē vienīgi risku uzņemšanos līgumiskā kontekstā. Turklāt Apdrošināšanas direktīvas attiecas uz ieguldījumu pārvaldības darbībām tikai tiktāl, cik tās veic apstiprināts apdrošinātājs, kas, šķiet, tā nav pamatlietā. Attiecībā uz PVN režīmu nodokļa maksātāja statuss, proti, tas, vai runa ir par apdrošinātāju vai uzņēmumu, kas nav apdrošinātājs, kurš veicis attiecīgo darījumu, šķiet, neietekmē atbrīvojuma no nodokļa piemērošanu.

69. Turklāt praktiski argumenti liecina par labu tādai interpretācijai, kurā ieguldījumu pārvaldības darījumi Apdrošināšanas direktīvu izpratnē tiek nošķirti no apdrošināšanas darījumiem Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Proti, pirmie minētie ietilpst Apdrošināšanas direktīvu piemērošanas jomā tikai tiktāl, cik dalībvalsts izvēlas tos reglamentēt tāpat kā apdrošināšanas darījumus. Tas nozīmē, ka tad, ja prasītāju argumentu loģika tiktu izanalizēta līdz galam, pretēji Direktīvas 2006/112 vienvēidīgas piemērošanas principam jēdziena “apdrošināšana” nozīme PVN piemērošanas nolūkā dažādās dalībvalstīs varētu atšķirties.

51 Spriedums, 1999. gada 25. februāris, C-349/96, EU:C:1999:93, 23. punkts.

52 Ģenerālvokātes J. Kokotes secinājumi lietā *Aspiro* (C-40/15, EU:C:2015:850, 39. punkts).

53 Ģenerālvokāta N. Fennelija secinājumi lietā *CPP* (C-349/96, EU:C:1998:281, 26. punkts).

54 Proti, kā Komisija to paskaidroja savu apsvērumu 30. punktā, apdrošinātā samaksāto prēmiju veido divi elementi: pirmkārt, atlīdzība par apdrošinātāja sniegtajiem pakalpojumiem un, otrkārt, iemaksa kapitāla rezervē, kas pēc tam tiek ieguldīta un izmantota, lai nodrošinātu riskus, kad tie iestājas, tomēr šī iemaksa netiek izmaksāta kā atlīdzība par pakalpojumu un tāpat tā nevar tikt aplikta ar PVN. Komisija atzīst, ka izmaksāto prēmiju kopējo summu var analizēt un sadalīt atbilstoši abiem minētajiem elementiem, bet parasti to var darīt tikai *a posteriori*. Tādējādi ar nodokli aplikamo summu nevar iepriekš noteikt katram apdrošināšanas prēmijas maksājumam, kas esot nepieciešams, lai piemērotu pašreizējo PVN sistēmu.

70. Līdz ar to, ņemot vērā Apdrošināšanas direktīvu un Direktīvas 2006/112 atšķirīgos mērķus, tajās lietoto jēdzienu tvērums ir atšķirīgs. Nekas neattaisno atbrīvojuma piemērošanu arī attiecībā uz papildpakalpojumiem, kas ir reglamentēti saistībā ar apdrošināšanas pakalpojumiem un kopā ar tiem. Es uzskatu, ka šāds secinājums nav pretrunā Tiesas judikatūrai.

4. Par judikatūras, kas izriet no spriedumiem *CPP* un *Skandia*, atbilstību

71. Taisnība, ka spriedumos *CPP*⁵⁵ un *Skandia*⁵⁶ Tiesa ir precizējusi, ka nav nekāda iemesla jēdzienu “apdrošināšana” interpretēt atšķirīgi atkarībā no tā, vai tas ir ietverts Apdrošināšanas direktīvu vai Sestās direktīvas tekstā. Lai gan, pārļaižot skatienu šai rindkopai, varētu domāt, ka jēdzienam “apdrošināšana” būtu jāpiešķir tāda pati nozīme gan Apdrošināšanas direktīvās, gan PVN direktīvā, detalizētāka pārbaude neļauj izdarīt šādu pieņēmumu.

72. Šajā ziņā, pirmkārt, attiecībā uz minētā sprieduma *CPP*⁵⁷ 18. punktā ietverto apsvērumu, tas ir jāaplūko šī apsvēruma kontekstā. Šajā lietā Tiesai tika lūgts precizēt, vai uz dažādiem pakalpojumiem, kas ietilpst *Card Protection Plan Ltd (CPP)* piegādāta kredītkaršu aizsardzības plāna nodrošināšanā, attiecas Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punktā paredzētais atbrīvojums no nodokļa un tāpat tiem šajā ziņā var pilnībā vai daļēji piešķirt atbrīvojumu no nodokļa. Šis 18. punkts īpaši attiecās uz to, vai “apdrošināšana”, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, var drīzāk paredzēt pabalstus natūrā, nevis zaudējumu atlīdzību naudā. Ņemot vērā šo kontekstu, Tiesa, atsaucoties uz Pirmo nedzīvības apdrošināšanas direktīvu, ir precizējusi, ka nav nepieciešams, lai pakalpojums, ko apdrošinātājs ir apņēmis sniegt, iestājoties apdrošināšanas gadījumam, būtu naudas summas samaksa, jo šo pakalpojumu var veidot arī tādas palīdzības darbības naudā vai natūrā kā pirmās minētās direktīvas pielikumā minētās. Šādi rīkojoties, manuprāt, Tiesa nav centusies niansēt šī sprieduma 17. punktā izklāstīto definīciju, saskaņā ar kuru “apdrošināšanas darījumam vispārīgi ir raksturīgs tas, ka apdrošinātājs, iepriekš iekasējot prēmiju, apdrošinātajai personai, ja ir iestājies apdrošināšanas gadījums, uzņemas sniegt pakalpojumu, par kuru ir panākta vienošanās līguma noslēgšanas brīdī”. Līdz ar to, ja sprieduma *CPP*⁵⁸ 18. punkts tiek lasīts kopumā un kopā ar iepriekš minēto, šķiet, ka tā mērķis nav atspēkot šo definīciju, un tas neļauj arī saprast, ka visos gadījumos Direktīvas 2006/112 un Apdrošināšanas direktīvu kopīgajiem noteikumiem ir vienāda piemērošanas joma.

73. Sprieduma *CPP*⁵⁹ 18. punktā Tiesa ir atzinusi, ka noteiktos gadījumos tā var izmantot tekstuālo interpretāciju, kā rezultātā jēdzieniem, kas tiek izmantoti dažādās direktīvās, varētu būt vienāda nozīme. Tomēr, pirmkārt, šī interpretācijas metode ir piemērojama tikai tad, ja attiecīgo direktīvu mērķi ir kopīgi, kas acīmredzami tā nav šajā gadījumā, kā tas izriet no šo secinājumu 66.–70. punkta. Otrkārt, no šī sprieduma 18. punkta nekādi neizriet, ka Tiesa uzskatītu, ka uz visām darbībām vai darījumiem, kas minēti Pirmajā dzīvības apdrošināšanas direktīvā un to aizstājušajos tiesību aktos, attiektos Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais atbrīvojums. Gluži pretēji, sprieduma *CPP*⁶⁰ 18. punktā ir īpaša atsauce uz Pirmo nedzīvības apdrošināšanas direktīvu. Tomēr ir jākonstatē, ka šī direktīva neattiecas uz papilddarījumiem, tādiem kā ieguldījumu pārvaldības darbības, līdz ar to nerodas jautājums par tādu darbību iekļaušanu, kas nav apdrošināšana (parastajā nozīmē). Līdz ar to nav iespējams paplašināt šī 18. punkta piemērošanas jomu, attiecinot to uz citās direktīvās ietvertajiem jēdzieniem.

55 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93, 18. punkts).

56 Spriedums, 2001. gada 8. marts (C-240/99, EU:C:2001:140, 30. punkts).

57 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93).

58 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93).

59 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93).

60 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93).

74. Otrkārt, attiecībā uz spriedumu *Skandia*⁶¹ Tiesa tika aicināta lemt, vai apdrošināšanas sabiedrības apņemšanās par atlīdzību, kas aprēķināta, pamatojoties uz tirgus cenām, veikt citas apdrošināšanas sabiedrības – tai pilnībā piederošas meitas sabiedrības, kura turpina slēgt apdrošināšanas līgumus savā vārdā, – darbību, ir apdrošināšanas darījums Sestās direktīvas 13. panta B daļas a) punkta izpratnē. Šī sprieduma 31. punktā Tiesa it īpaši precizēja, ka ne katra apdrošināšanas sabiedrības veikta darbība noteikti ir apdrošināšanas darbība. No tā, manuprāt, izriet, ka, pat pieņemot, ka uz darbību attiecas kāda no Apdrošināšanas direktīvām, uz to automātiski neattiecas “apdrošināšanas darbības” jēdziens šo direktīvu izpratnē.

75. Treškārt, neviens Tiesas spriedums neliek apšaubīt pastāvīgo “apdrošināšanas darījuma” definīciju, kas izriet no sprieduma *CPP*⁶² un kas ir atgādināta šo secinājumu 39. punktā, atsaucoties vai nu uz Apdrošināšanas direktīvām, vai citiem tiesību aktiem. Gluži pretēji, sprieduma *Skandia*⁶³ 40. un 41. punktā Tiesa ir piemērojusi šajā spriedumā *CPP* noteiktos kritērijus par apdrošināšanas darījuma definīciju, uzsverot, ka apdrošināšanas darījums pēc sava rakstura nozīmē, ka pastāv līgumiskas attiecības starp apdrošināšanas pakalpojuma sniedzēju un personu, kuras riski tiek apdrošināti, proti, apdrošināto personu. Tādējādi, ja apdrošinātājs ir pildījis visas cita apdrošinātāja funkcijas, bet neuzņemas zaudējumu atlīdzības risku, kas izriet no apdrošināšanas darbībām, attiecīgie darījumi nav apdrošināšanas darījumi atbrīvojuma no PVN nolūkā.

D. Par vienlīdzības principu un neitralitātes principu

76. Visbeidzot ir jāprecizē, ka attiecīgo jēdzienu atsevišķa interpretācija nav pretrunā vienlīdzīgas attieksmes principam vai nodokļu neitralitātes principam, kuriem Tiesas judikatūrā ir īpaša nozīme.

77. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nodokļu neitralitātes princips nepieļauj no PVN viedokļa atšķirīgi aplūkot līdzīgus pakalpojumus, starp kuriem pastāv konkurence⁶⁴. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka nodokļu neitralitātes princips ir īpaša vienlīdzības principa izpausme Savienības atvasināto tiesību līmenī un īpašajā nodokļu jomā⁶⁵.

78. Tieši šajā pēdējā nozīmē “neitralitātes” jēdzienam ir nozīme šajā gadījumā, jo prasītājas pamatlietā apgalvo, ka gan apdrošinātāju, gan uzņēmumu, kas nav apdrošinātāji, sniegtie pensiju fondu pārvaldības pakalpojumi ir jāaplūko identiski, jo pakalpojumi ir identiski.

79. Šī argumentācija ir balstīta uz kļūdainu pieņēmumu, ka uz visiem apdrošinātāja sniegtajiem pakalpojumiem automātiski attiecas Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētais atbrīvojums. Proti, uz darījumiem, kas nav apdrošināšanas un pārāpdrošināšanas darījumi, lai gan tos veic apdrošināšanas sabiedrības, šis atbrīvojums neattiecas.

80. Šķiet, ka pamatlieta lielā mērā ir saistīta ar to, ka Apvienotā Karaliste vairāk nekā 40 gadus ir atbrīvojusi no nodokļa fondu pārvaldības pakalpojumus, ja tos piedāvāja apdrošinātāji. Saskaņā ar Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem nodokļu administrācija savu praksi esot mainījusi 2019. gada 1. aprīlī. Turpmāk šādi apdrošinātāju sniegti pakalpojumi vairs nevar tikt atbrīvoti no nodokļa. Tas, ka Apvienotā Karaliste minētajiem pakalpojumiem ir piešķirusi atbrīvojumu atkarībā no nodokļa maksātāja statusa, lai gan tie neatbilst šo secinājumu 39.–45. punktā atgādinātajiem judikatūrā

61 Spriedums, 2001. gada 8. marts (C-240/99, EU:C:2001:140).

62 Spriedums, 1999. gada 25. februāris (C-349/96, EU:C:1999:93).

63 Spriedums, 2001. gada 8. marts (C-240/99, EU:C:2001:140).

64 Skat. it īpaši spriedumu, 2012. gada 15. novembris, *Zimmermann* (C-174/11, EU:C:2012:716, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

65 Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 29. oktobris, *NCC Construction Danmark* (C-174/08, EU:C:2009:669, 44. punkts).

noteiktajiem kritērijiem attiecībā uz Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju, nevar būt arguments, lai mainītu minēto Savienības tiesību kritēriju interpretāciju. No tā izriet, ka apgalvotā nevienlīdzīgā attieksme nevar likt iekļaut neapdrošināšanas darbības “apdrošināšanas darījuma” jēdzienā, kas saskaņā ar šo tiesību normu ir atbrīvots no nodokļa.

81. Turklāt, ņemot vērā šo secinājumu 77. punktā minēto judikatūru, nodokļu neitralitātes princips nepieļauj no PVN viedokļa atšķirīgi aplūkot līdzīgu pakalpojumu sniegšanu, starp kuriem pastāv konkurence. Saskaņā ar Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktu attieksmei pret līdzīgiem pakalpojumiem, kas ietilpst jēdzienā “apdrošināšanas darījums” šīs tiesību normas izpratnē, kā tas ir definēts šo secinājumu 39.–45. punktā, ir jābūt vienādei. Pretēji tam, ko apgalvo prasītājas, minētais nodokļu neitralitātes princips tiktu pārkāpts, ja pakalpojumi, kas neatbilst minētā jēdziena kritērijiem, varētu saņemt šajā tiesību normā paredzēto atbrīvojumu no nodokļa.

82. Katrā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nodokļu neitralitātes princips nav primāro tiesību norma, kas var noteikt Direktīvas 2006/112 135. pantā paredzētā atbrīvojuma no nodokļa spēkā esamību. Tas arī neļauj paplašināt šāda atbrīvojuma piemērošanas jomu, ja attiecīga norāde nav skaidri formulēta⁶⁶. Tādējādi nedz vienlīdzības princips, nedz neitralitātes princips neļauj paplašināt Direktīvas 2006/112 135. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētā atbrīvojuma piemērošanas jomu.

V. Secinājumi

83. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division)* (Apelācijas tiesa (Anglija un Velsa) (Civillietu departaments), Apvienotā Karaliste) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Padomes Sestās direktīvas 77/388/EEK (1977. gada 17. maijs) par to, kā saskaņojami dalībvalstu tiesību akti par apgrozījuma nodokļiem – Kopēja pievienotās vērtības nodokļu sistēma: vienota aprēķinu bāze, 13. panta B daļas a) punkts un Padomes Direktīvas 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu 135. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir interpretējami tādējādi, ka tādiem ieguldījumu pārvaldības pakalpojumiem kā pamatlietā aplūkotie, kurus sniedz trešā persona, nav piemērojams šajās tiesību normās paredzētais atbrīvojums no nodokļa.

⁶⁶ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2012. gada 19. jūlijs, *Deutsche Bank* (C-44/11, EU:C:2012:484, 45. punkts).